

СТРАТЕГІЧНЕ ПЛАНУВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ

Анотація. Проаналізовано сучасний стан стратегічного планування соціально-економічного розвитку регіонів та визначено основні принципи ефективного стратегічного планування.

Аннотация. Проанализировано современное состояние стратегического планирования социально-экономического развития регионов и определены основные принципы эффективного стратегического планирования.

Annotation. In the article the current state of the strategic planning process of the region social and economic development is analyzed. The basic principles of the effective strategic planning process are defined.

Ключові слова: принципи, регіон, соціально-економічний розвиток, стратегічне планування.

На сьогодні в Україні значна увага приділяється стратегічному плануванню соціально-економічного розвитку територіальних громад. У той же час на рівні області, району, міста стратегічне планування розвитку "розпорошене", бо існує велика кількість локальних програм і, не системне, бо немає системи погодження, узгодження пріоритетів, а також не публічне, адже стратегічне планування розвитку залишається лише формальністю.

Вагомий внесок у дослідження питань, пов'язаних з розвитком регіонів та впровадженням стратегічного планування на регіональному рівні, зробили такі вчені: Л. Васейчук [1], П. Казьмір, Л. Казьмір [2], О. Прокопенко [3] та ін.

Особливості стратегічного планування на регіональному рівні в сучасних умовах трансформації державного управління та наближення його до європейських демократичних стандартів потребують подальшого наукового дослідження та практичної модернізації.

Однією з найважливіших проблем стратегічного планування є проблема перерозподілу повноважень та фінансових ресурсів між центром і регіонами. На сьогодні місцева влада перетворена на регіональні відділення центральних органів влади та займається реалізацією державної політики, а не розвитком власного регіону. Водночас практика європейських країн свідчить, що саме регіони можуть стати локомотивами економічного розвитку [1].

Принципи стратегічного планування розвитку територіальних громад виражають основні вимоги до побудови стратегічних планів. Прокопенко О. Ю. визначив такі принципи стратегічного планування розвитку території [3]:

принцип рівності та партнерства – передбачає залучення представників громади та врахування їх інтересів; принцип цілісності – полягає у використанні системного підходу до побудови стратегічного плану через розробку субстратегій щодо розвитку функціональних підсистем;

принцип дотримання загальнодержавних та регіональних інтересів – визначає, що розробка стратегічного плану регіону здійснюється з урахуванням пріоритетів розвитку держави;

принцип об'єктивності – полягає у проведенні глибокого аналізу внутрішніх та зовнішніх умов життєдіяльності громади;

принцип єдності стратегії і тактики – визначає трансформацію стратегічних планів у поточні плани та конкретні програми;

принцип безперервності та гнучкості – передбачає безперервний процес зворотного зв'язку між етапами процесу стратегічного планування через моніторинг та коригування стратегічного плану;

принцип загальнодоступності до стратегії – полягає у її опублікуванні, доступності для громадськості.

Європейською хартією міст і територій збалансованого розвитку, прийнятою у 1994 році [2], виділені такі принципи планування територіального розвитку:

розвиток території не повинен створювати екологічної загрози;

територія не повинна створювати екологічних проблем сусіднім територіям, а в разі потреби такі проблеми правомірно вирішувати спільно;

принципові рішення щодо розвитку території мають враховувати думку місцевих жителів;

інвестиції повинні сприяти підтримці місцевого природного капіталу, збільшенню частки використання відновних ресурсів;

землепорядкування має сприяти підвищенню ефективності використання земель, матеріальних і енергетичних ресурсів;

місцеве управління повинне розвиватися шляхом розвитку органів місцевого самоврядування та розширення кола їх повноважень, а також максимального залучення громад до вирішення місцевих проблем.

Існують різні підходи до визначення основних принципів стратегічного планування розвитку території. Сучасний стан здійснення стратегічного планування на регіональному рівні часто є недосконалим та неефективним. Саме тому використання зарубіжного досвіду з урахування національних особливостей, а також безумовне дотримання принципів стратегічного планування дасть можливість більш повно та комплексно проаналізувати існуючу ситуацію, визначити пріоритети розвитку території, розробити ефективні плани та конкретні заходи щодо досягнення поставлених завдань.

Наук. керівн. Кабанець А. Г.

Література: 1. Васейчук Л. Регіональні особливості стратегічного планування в Україні [Електронний ресурс] / Л. Васейчук. – Режим доступу: www.nbuv.gov.ua/portal/. 2. Казьмір П. Планування збалансованого розвитку сільських територій / Казьмір П., Казьмір Л. // Соціально-економічна ефективність державного управління: теорія, методологія та практика : матер. наук.-практ. конф. Львів, 23 січня 2003 р. – Л. : ЛРІДУ УАДУ, 2003. – С. 204 – 207. 3. Прокопенко О. Ю. Ефективна модель стратегічного підходу до управління місцевим соціально-економічним розвитком / Прокопенко О. Ю. // Економіка і регіон. – 2008. – № 4 (19). – С. 12–16.